

Betty Christensen har dårlige erfaringer med tandlægeophold i Polen. Ifølge den århusianske tandlæge Lillian Marcussen er Betty blevet "overbehandlet" og tre kroner er decideret dårligt lavet fagligt. FOTO: AXEL SCHÜTT

Hjem fra Polen med en **UBEHANDLET** kindtand

Betty Christensen fra Højbjerg fortryder tandlægerejse til Lodz og sidder tilbage med en dårlig smag i munden

AF MARIANNE BALSLEV
EILERTSEN
MAEI@STIFTEN.DK

Jeg føler, at jeg har været naiv og har ladet mig udnytte, og jeg er meget i tvivl, om det hele har været besparelsen værd. Men det lyder jo så rosenrødt, når man læser brochurer og andre omtaler af klinikken i Polen.

Den erkendelse er Betty Christensen nået frem til efter to traumatiske rejser til Odontologisk Institut ved det medicinske universitet i Lodz. Turene arrangeres af den polskfødte kleinsmed, Marek Zaifman (M.Z.), der har boet flere år i Århus. For et par år siden indledte han samarbejdet med den polske universitetsklinik efter Polens indtræden i EU, der gav mulighed for samme tilskud fra den offentlige sygesikring og fra sygeforsikringen "danmark" som efter danske forhold.

- Jeg havde ellers tillid til ham. Nu har jeg nok gjort det meget dårligt for mig selv, for der er vist ingen dansk tandlæge, der vil gøre noget ved mine tænder nu, siger Betty med lille stemme.

Ikke alene efterlader tandrejserne hende tilbage med en åben, ubehandlet kindtand, men hun sidder også med en følelse af at være sat skakmat i forhold til det danske tandlægesystem.

- For fem år siden fik jeg foretaget en vurdering, der ville koste 30.000 kr. Jeg har øst penge ud på mine tænder, som blev dårlige efter mine fødsler, fortæller hun.

Derfor var hun et let bytte, da hun læste om den polske klinik. Hun havde ikke forinden fået en vurdering af tændernes tilstand hos en dansk tandlæge, men en krone havde længe voldt problemer.

I juni måned satte Betty sammen med seks andre kursen mod Lodz

Regningen

Betty Christensen betalte i alt 16.531 PLN, eller 31.900 d.kr. for de to behandlinger, hun brugte to uger og to rejser til Lodz på.

Turen kostede med ophold og kost 2000 kr. pr. tur. Altså 36.000 kr. for otte kroner, et antal rodbehandlinger og fire inlay, som efter danske normer er en støbt fyldning i guld eller keramik på dele af tanden.

FAKTA

med M.Z. ved rattet under den 12 timer lange tur i minibussen.

- Han lovede, at jeg fik mine tænder i orden på den uge, vi opholdt os der. Klinikken var pæn med en standard nogenlunde som på Tandlægeskolen i Århus, og tandlægerne var uddannede. Efter et røntgenbillede og en samtale med cheftandlægen med M.Z.s halvdårlige oversættelser, skulle jeg inden for få minut-

ter tage stilling til, hvad jeg ville have lavet af alt det, han havde noteret. Jeg følte mig forstumlet og ville gerne have ventet til næste dag. Men det var der ikke tid til.

- Jeg havde fået løfter om en kontrakt, men det viste sig bare at være deres prisliste. Ingen skrev under på noget. Det hele var svært at gennemskue, og regningen var meget svær at få overblik over. Bedøvelsen sad i hovedet, munden var fyldt med sår, og tandlægen arbejdede slet ikke onsdag og torsdag. Da jeg påtalte, at det var dårlig udnyttelse af tiden, fik jeg at vide, at jeg ikke skulle bestemme, hvornår de skulle arbejde. Men konsekvensen var, at jeg sad i stolen seks timer både mandag og tirsdag, og det var meget hårdt.

Betty blev da heller ikke færdig med den behandling, de havde aftalt. Og det var blandt andet et antal kroner, rodbehandlinger og inlay. Hun vendte hjem med to

midlertidige fyldninger og måtte altså derned igen, denne gang i oktober, for at få lavet fyldningerne færdige, troede hun.

- Nu fandt tandlægen pludselig endnu flere ting, der skulle laves. Jeg troede jo, at jeg havde betalt for det, de nu bare skulle gøre færdigt.

Men Betty blev præsenteret for endnu en regning, før hun kunne rejse hjem efter den anden rejse.

- Kort tid inden afrejsen opdagede jeg, at en kindtand var helt åben og spids. Men jeg havde allerede betalt den anden regning, og tandlægerens klinik var lukket. M.Z. kunne ikke selv komme, men fik fat på en tandtekniker, der sleb spidsen lidt ned.

Hun har kontakten M.Z. med krav om, at behandlingen færdiggøres uden yderligere udgifter for hende. Det er endnu ikke efterkommet.

"Garantien gælder også for Betty"

Marek Zaifman afviser Betty Christensens klagepunkter.

AF MARIANNE BALSLEV
EILERTSEN
MAEI@STIFTEN.DK

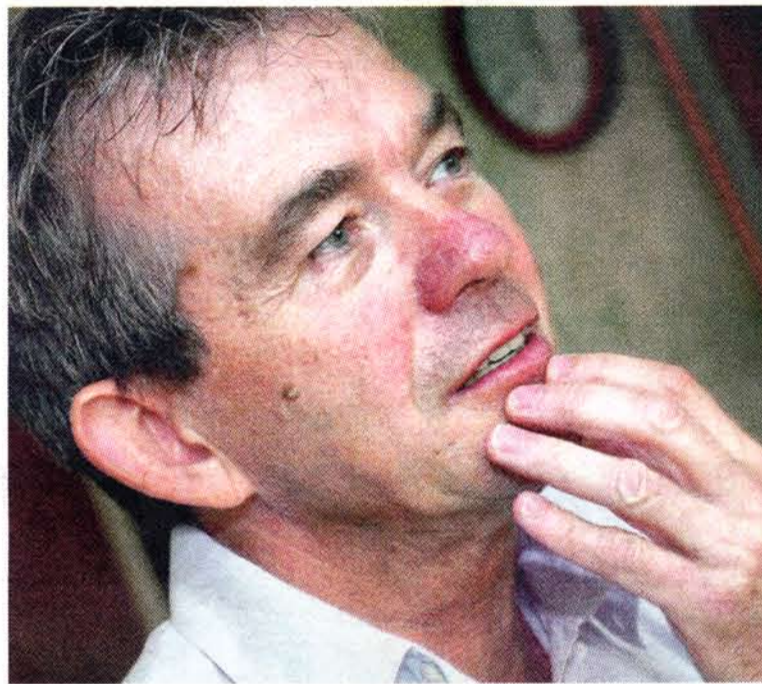
Det er den polskfødte kleinsmed, Marek Zaifman (M.Z.), der har boet flere år i Århus, der arrangerer rejser til Odontologisk Institut ved det medicinske universitet i Lodz. Han indledte for tre år siden samarbejdet med den polske universitets-klinik

Marek Zaifman afviser på det skarpeste Betty Christensens klagepunkter uden dog at kunne forholde sig til den rent faglige tandbehandling. Han bekræfter, at deres to-årige garanti naturligvis også gælder hende. Hun skal blot ringe, så får hun en rejse derned for at få afhjulpet ufærdige behandlinger uden vederlag.

Betty har fået lavet alt det, hun bad om. Hvis hun havde sagt fra i starten, skulle hun kun betale for rejse, ophold og for røntgenbillederne. Men det gjorde hun ikke, siger Marek med stigende intensitet i stemmen, efterhånden som samtalen skrider frem.

Under den første rejse viste det sig, at hun skulle have trukket nogle tænder ud. Og når man gør det, kan man ikke lave noget andet, fordi tandkødet bliver for stort, forstår du det?

Det er rigtigt, at man kan sidde

Marek Zaifman sender folk til tandbehandling i Polen

FOTO: KIM HAUGAARD

helt op til otte timer i stolen, især ved rodbehandlinger. De polske tandlæger er så omhyggelige, derfor tager det virkelig lang tid, siger Marek, som afviser mange af Bettys klagepunkter.

Jeg spørger hver gang, om patienten er villig til det. Hvis ikke Betty var det, skulle hun bare have sagt nej. Jeg presser ingen, mamma mia, siger Marek.

Den famøse fredag, hvor Betty blev sendt hjem med en ubehandlet kindtand, har Marek følgende kommentar til:

Jeg sagde til hende, at hun skulle gå ned og spise alt det mad, hun kunne. Helst rugbrød, for så kunne hun afprøve det hele. For tandlægerne er her til kl. seks om aftenen, så kunne hun altid gå op og få det lavet om, siger Marek, som gerne

"Der er ingen tvivl om, at hun har to års garanti."

MAREK ZAIFMAN

vil henvise til mange tilfredse af de mere end 400 danskere, der har været med på en af hans rejser til den polske klinik i de to et halvt år, han har haft rejserne.

Danske tandlæger er verdens dyreste, er vi enige om det? spørger Marek, der undrer sig over, hvorfor Betty tog til Polen for anden gang, når hun havde så dårligt indtryk af de polske tandlæger.

Hun kunne sagtens have fået lavet det færdigt af "verdens bedste tandlæger" i Danmark. Hvis man er utilfreds, går man til sin egen tandlæge og siger: jeg var i Polen, der var en fejl, det er nogle dårlige tandlæger, de har dernede. I er verdens bedste, I har verdens bedste priser, vil du lave det færdigt, siger Marek med slet skjult sarkasme.

Har I en ansvars- og patient-skadeforsikring?

Fuldstændig, det hele er på plads. Der er ingen tvivl om, at hun har to års garanti.

Tre af Bettys polske kroner er en ommer

AF MARIANNE BALSLEV
EILERTSEN
MAEI@STIFTEN.DK

Betty er blevet overbehandlet på den polske klinik, og hvad værre er, tre af kronerne er så dårligt lavet, at de må laves om. Når dertil lægges en ny krone på den kindtand, hun blev sendt hjem med som en åben, ubehandlet kindtand samt afpudsning af over-skydende cement, vil det blive en samlet ekstraudgift på en dansk tandlægeklinik på 26.000 kr.

Det vurderer tandlæge Lillian Marcussen, Århus, efter at Århus Stiftstidende har bedt hende om at undersøge Betty Christensens tænder. Det skete med stor grundighed og en sammenligning mellem to nye røntgenbilleder og gamle billeder samt en vurdering af tidligere behandlinger holdt op

imod dem, der fremgår af regninger fra den polske klinik.

Betty har fået de behandlinger, hun har betalt for. Men resten af vurderingen er en gyser.

Tilpasningen af kronerne er ikke god nok. Der er for løs kontakt mellem kronerne, og det vil give irritation fra madrester, fordi det er svært at holde rent. Tilpasningen er kronerne er ufærdig. En af tænderne har for meget cement, en anden har for lidt. Men det værste er næsten, at biddet ikke er i orden, fordi fyldningerne er for høje. Sammenbiddet skal passe, alt andet er invaliderende. Betty har myoser i tyggemusklerne, og det vil lejlighedsvis give hovedpine, siger Lillian Marcussen.

Betty har beklaget sig over, at hun sad mellem fire og seks timer i tandlægestolen i Lodz. En sådan

behandling ville den danske tandlæge hverken byde sig selv eller andre.

Du er blevet dårligt behandlet. Når man har siddet med åben mund i så mange timer, er det meget svært at få kontakt med sine muskler, siger hun.

Hendes råd til Betty er nu, at hun først og fremmest får rettet biddet til og får en krone på den ubehandlede kindtand. Tre af de ni kroner må laves helt om og cementen må pudses ordentligt til.

Overordnet set mener Lillian Marcussen, der også har erfaring som medlem af tandlægenævnet i Århus Amt, at det er ren gambling at shoppe blandt tandlæger i udlandet.

Man kan ikke vælge tandlæge på samme måde, som man køber køkkenruller. Og hvad der er rigtig slemt er, at Betty har fået flere

kroner, end hun har behov for. Hvad nytter det så, at den enkelte krone har været billigere, for det er gået ud over hele hendes tandsubstans. De ekstra køkkenruller kan man jo bare sætte ind i skabet, men tandbehandling er ikke købmandsskab. Man kan ikke shoppe mellem tandlæger, for der er tale om en livslang behandling, siger Lillian Marcussen, som ikke vil afvise, at man udmærket kan vende hjem fra Polen, Ungarn eller Tyrkiet med tre ok kroner.

Betty er ikke den første, hun oplever som offer for en dårlig overbehandling. Det ideelle er efter hendes mening at finde en person, man har tillid til, og som følger og passer ens tænder over en årrække. Vi har kun, de tænder vi har.

Da vi forlod klinikken, var Betty tydeligt rystet.

KLAGERNE

- Betty følte sig presset til at træffe beslutningen, da cheftandlægen præsenterede hende for oversigten over tændernes tilstand. Beslutningen skulle træffes med det samme efter en noget kaotisk situation med polske samtaler mellem Marek Zaifman (M.Z.) og lægen og M.Z.s oversættelser. Hun ville gerne have haft længere tid til sine overvejelser. Det hele var svært at overskue.
- "Kontrakten" var blot en prisliste. Ingen underskrifter.
- Tandlægen fortalte ikke Betty, hvad hun lavede undervejs.
- Tandlægen holdt fri onsdag og torsdag. Det betød spildtid, og Betty sad i stolen seks timer mandag og seks timer tirsdag. Hun følte sig totalt kvæstet og var fyldt med bedøvelse. Den sidste morgen vågnede hun op med tamponer i munden. På grund af bedøvelsen kunne hun ikke mærke dem aftenen inden.
- Betty blev sendt hjem efter første tur med to midlertidige fyldninger. De gjorde ikke arbejdet færdigt, og hun måtte derned igen.
- Betty havde fået oplyst, at der blev arbejdet til kl. 20.00 fredag, men klinikken lukkede ved 16-tiden.
- Efter 1. behandling betalte hun for fem tandkroner men var reelt ikke klar over, hvor mange kroner hun havde fået lavet.
- Under 2. rejse til Polen i oktober troede Betty, at hun skulle have gjort de midlertidige fyldninger færdige samt sat en krone på en fortand. Men nu fandt tandlægen endnu flere tænder, der måtte have kroner og nødvendige rodbehandlinger.
- Efter 2. behandling blev Betty sendt hjem med en åben, ubehandlet kindtand. Hun opdagede det først efter at have betalt regningen, som hun havde vanskeligt ved at tyde.
- En teknisk fejl på regningen efter 2. behandling betyder, at Betty ikke kan få refusion fra sygesikringen og fra sygeforsikringen "danmark". Hun venter stadig på en korrekt original regning og har også krævet, at den sidste tand bliver ordnet uden yderligere omkostninger i henhold til den oplyste to-årige garanti. Det er endnu uafklaret, hvordan det skal foregå.